

Notat om naturmangfold – prosjektering fylkesveg 8100 (341) utskifting av Sandfjordelv bru 2 i Båtsfjord kommune

PROSJEKTINFORMASJON

Veinummer: Fylkesveg 8100, Båtsfjord kommune, Troms og Finnmark fylke

Plantype: Ingen plan, kun prosjektering

Prosjektnummer: 504187

Prof nummer (Vadsø-server): 504187K01

MIME nummer: 18/152704

Oppdragsgiver: Statens vegvesen, Vegavdeling Finnmark

Prosjekteringsleder: Ikke oppgitt

Byggeleder: Juho Sirjola, prosjekt øst-Finnmark

Naturmiljø: Frode Valnes, SVV, Ressursavdelingen, frode.valnes@vegvesen.no, tlf. 75 55 29 89

Kvalitetssikring:

Bakgrunn

Prosjektering av ny bru/skifte av platebru over Sandfjordelva. OBS: Det er to bruer i området, dette gjelder Sandfjordelva 2 (Brutus), som går over bekk som drenerer ut i Sandfjordelva. Det er ikke oppgitt noe navn i kart.

Figur 1. Kart som viser plasseringen av brua Sandfjordelva 2, markert med svart sirkel rett over vegnummer 8100. Kilde: GISLINE, Statens Kartverk.

Det skal ikke bygges interimveg på stedet, veg stenges fysisk så lenge anleggsarbeidet pågår.

Naturverdier i området

Det er foretatt søk i følgende nettsteder

Miljødirektoratets databaser (Naturbase, NiN-kart, Lakseregisteret, Grunnforurensning), Artsdatabanken/Artsobservasjoner, Vann-nett (NVE) og Kilden innsyn (NIBIO). I tillegg NGU sine innsynsløsninger for berggrunn og løsmasser.

Berggrunn og løsmasser

Området har feltspatførende sandstein, med boller av kvarts og jaspis, og tynne lag av konglomerat. Lite kalkholdige grunnforhold. Berggrunnen er delvis overlagret av et

forholdsvis tynt dekke med marine strandavsetninger (ngu.no). I områdene rundt brua som skal skiftes er dette laget svært tynt med mye fjell i dagen.

Vernet vassdrag

Sandfjordelva med nedbørsfelt (registrert hos NVE som 238/1 Sandfjordelva/Davatjohka) er permanent vernet i verneplan 1 for vassdrag. Planen var den første av flere påfølgende verneplaner for vassdrag og ble vedtatt i 1973. Selv om hovedformålet med verneplanen er vern mot vassdragsutbygging, så innebærer den at verneverdiene også skal hensyntas ved andre inngrep i tilknytning til vassdraget. Det er egne rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag, som gjelder i et belte på inntil 100 meter fra vannstreng i nedbørsfeltet.

Vassdrag som er gitt vassdragsvern skal etter RPR punkt 4 deles inn i tre kategorier. Sandfjordelva med sideelver ligger i kategori 3, basert på at vernegrnlaget er urørthet. Forvaltningsmessig utgangspunkt er da oppgitt til følgende:

«Det er svært viktig å bevare naturens preg av å være lite berørt av moderne menneskelig aktivitet. Alle former for omdisponering av arealer i vassdragsbeltet bør unngås. Vannkvalitet og naturlig vannføring må søkes opprettholdt, og alle former for inngrep som reduserer vassdragets verdi må søkes unngått.»

Dalføret hvor Sandfjordelva renner er beskrevet som et svært arktisk preget dalføre som representerer en type som er ganske enestående i Norge (nve.no).

Bekken som går under brua drenerer vann fra to bekkeløp/småvann mellom 2 og 3 km lenger inne på Varangerhalvøya. Ifølge vann-nett så tilhører den Sandfjordelva-Davatjohka bekkfelt, bekkelID 238-46. Økologisk tilstand er oppgitt som svært god og kjemisk tilstand er ukjent. Sandfjordelva er i Lakseregisteret oppført som lakseførende vassdrag, men det er oppgitt at elva ikke har bestand av sjørret eller sjørøye. Vurderingen er gjort i 2013. I vann-nett har det vært lav oppgang av laks i Sandfjordelva i nyere tid. Det er en liten bestand av sjørøye i elva, med usikker bestandsstatus. Det skal ha vært brukbare fangster av sjørøye i gamle dager. Likevel usikkert om elva har potensial for laksefisk utover dagens bestandsforhold (vann-nett.no).

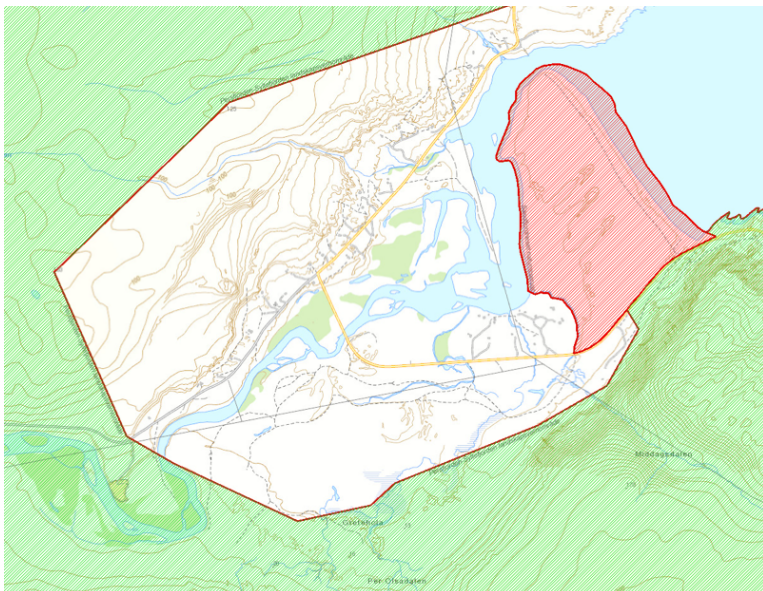
Bekkeløpet ned mot sjøen er bare ca. 350 meter langt og ser ut til å gå delvis under bakken i områdene over. Bekkeløp er grunt, steinete og relativt bredt inn mot fylkesvegen. Dybde er i gamle brutegninger oppgitt til 30 cm under brua. Bredden er opptil 10 meter. Elva deler seg også i flere løp ned mot utløp sjø. Selv om det ikke er oppgitt ørret-/røyebestand i Lakseregisteret, så må vi gå ut fra at det potensielt sett kan gå opp fisk i vassdraget eller være en stasjonær bestand der. Dette er også i henhold til reglene i naturmangfoldloven, §§ 8-12.

Figur 1. Ortofoto med bekk og krysningspunkt for fylkesvegen med bru Sandfjordelva 2. Bredden på bekkeløpet fremgår av transparent flate med lys blå kantlinje. Kilde: GISLINE/Statens Kartverk.

Andre verneinteresser i området

Tiltaksområdet ligger inneklemt mellom to lokaliteter som er vernet som henholdsvis naturreservat (Sandfjordneset) og landskapsvernområde (Persfjorden–Syltefjorden). I tillegg ligger store deler av nedslagsfeltet til Sandfjordelva innenfor Varangerhalvøya nasjonalpark. Tiltaket berører ingen av verneområdene direkte.

Figur 2. Kartutsnitt som viser tiltaksområdet på fylkesvegen sammen med verneområder. Persfjorden–Syltefjorden landskapsvernområde med grønt og Sandfjordneset med rød skravur. Kilde: GISLINE/naturbase.no.

Arts- og naturtyperegistreringer i Naturbase/Artsdatabanken

Det er ikke gjort noen registreringer nærmere Sandfjordelva bru 2 enn 200 meter. Sørvest for brua er følgende arter registrert i naturbase.

- Snauarve (*Cerastium alpinum*)–ansvarsart/ikke rødlistet
- Finnmarksreverumpe (*Alopecurus pratensis* ssp. *Alpestris*)–ansvarsart/rødlistet nær truet. Spesifikk for øst-Finnmark.
- Fjellkvitkurle (*Pseudorchis straminea*)–ansvarsart/ikke rødlistet
- Lappmjelt (*Astragalus alpinus*)–ansvarsart/ikke rødlistet
- Småøyentrøst (*Euphrasia wettsteini*)–ansvarsart/ikke rødlistet
- Buestarr (*Carex maritima*)–ansvarsart/ikke rødlistet
- Taigaveiveps (*Dipogon vecht*)–ansvarsart/rødlistet som sterkt truet. En av tre kjente registreringer av arten i Finnmark.

I Artsdatabanken er det mange registreringer i deltaområdet langs Sandfjordelva, men de fleste er gjort et stykke unna brua. Følgende rødlistearter av fugl er registrert i nærområdet.

- Ærfugl (*Somateria mollissima*)-nær truet
- Lomvi (*Uria aalge*)-kritisk truet
- Sædgås (*Anser fabalis*)-sårbar
- Makrellterne (*Sterna hirundo*)-sterkt truet
- Brushane (*Calidris pugnax*)-sterkt truet
- Blåstrupe (*Luscinia svecica*)-nær truet
- Myrhauk (*Circus cyaneus*)-sterkt truet

Det er også en rekke registreringer av andre fuglearter som ikke er rødlistede innenfor området. Ut fra registreringene er det tydelig at områdene langs Sandfjordelva er en viktig lokalitet for både trekkfugl og andre arter for næringssøk og sannsynligvis også hekking. På NVE sine hjemmesider er deltaet ved munningen av Sandfjordelva på grunn av frodig vierkratt beskrevet som en viktig hekkeplass for småvadere og spurvefugl (nve.no).

Det er generelt skrinnet vegetasjon langs den berørte bekken, området ser ut til å ha lite utviklet jordsmonn. Det er grunnlendt mark med lyng- og grasarter i feltsjiktet, basert på bilder i Google Street View.

Det er ikke registrert skadelige fremmedarter innenfor byggeområdet eller i influensområdet, verken i Naturbase/artsdatabasen eller i kartlegging av veistrekningen gjennomført av SVV i 2016.

Naturressurser i tiltaksområdet

Tiltaksområdet ligger innenfor reinbeitedistrikt 6, Varjatnjarga/Varangerhalvøya. Det er vårbeite og sommerbeite i områdene rundt Sandfjordelva. Det er ikke registrert reindriftsanlegg eller trekk-/drivingsleder gjennom området (kilden.no).

Friluftsliv/nærmiljø i tiltaksområdet

Det er ikke registrert kartlagte friluftsområder for området i naturbase. Brua som skal skiftes ligger innenfor område som i en eldre bebyggelsesplan er avsatt til hytteområde. Plan ble

vedtatt 4. juni 2003. Det er ført opp mange fritidsboliger innenfor planområdet og fylkesvegen/brua ligger nært inntil flere fritidsboliger.

Det selges fiskekort i hele Sandfjordelva (elveguiden.no).

Generelt brukes områdene på Varangerhalvøya til jakt og fiske, men det er jaktforbud innenfor bebygget område.

Tiltakets effekt på naturmangfold

Litt om forholdet til rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag

Selv om det er rikspolitiske retningslinjer for 100 metersbeltet langs Sandfjordelva, så går vedtatt bebyggelsesplan fra 2003 for området på oversiden av og inkludert fylkesvegen foran retningslinjene. Dette er utdypet nærmere i beskrivelsen av saklig virkeområde for RPR verna vassdrag på nettsiden regjeringen.no:

«Rikspolitiske retningslinjer innebærer likevel ikke i seg selv noen direkte binding overfor borgerne. Det vil si at det er planene som er rettslig bindende, og ikke retningslinjene i seg selv.»

Tiltaket medfører således ikke et brudd på de rikspolitiske retningslinjene for verna vassdrag.

Deltaområdet i Sandfjordelva med tilhørende naturreservat med sanddyner er en viktig lokalitet for naturmangfold i området. Bekken under brua som skal skiftes drenerer ut i Sandfjordelva. Eventuell forurensning til vannresipient kan få negative konsekvenser for fisk i vassdraget eller arter som finnes nedstrøms tiltaket. Forutsatt at normale prosedyrer for å hindre partikkelavrenning/forurensning til vannresipient gjennomføres, så skal det være liten sjans for slike hendelser. Nødvendige tiltak må beskrives i YM-plan/Miljørisker. Tiltaksområdet er ett av få arealer i Sandfjordelvas nedslagsfelt hvor det er foretatt en viss utbygging. Nærhet til eksisterende infrastruktur gjør at tiltaksområdet ikke er spesielt attraktivt for fugl eller andre arter som har lav toleranse for menneskelig aktivitet i sine nærområder. Det er heller ikke gjort registreringer av fugle- eller pattedyrarter av nasjonal forvaltningsinteresse i umiddelbar nærhet til eksisterende bru.

Tiltaket kommer ikke i konflikt med lokaliteter hvor det er registrert vegetasjon av nasjonal forvaltningsinteresse i Naturbase eller Artsdatabanken. Begrenset jordsmonn og plantedekke ved eksisterende bru tilsier at tiltaket ikke vil berøre viktige naturtyper eller plantearter i området.

Det skal ikke bygges interimveg i forbindelse med tiltaket. Tiltakets begrensede omfang med kun utskifting av platedekke og få/ingen direkte berørte naturverdier tilsier at tiltaket vil ha liten/ingen effekt på naturmangfold dersom det tas normale hensyn til ytre miljø i anleggsfasen.

Tiltakets effekt på naturressurser

Tiltaket berører ikke spesielt sårbare reindriftsområder som kalvingsland eller drivingslei. Det ligger også innenfor et område med fritidsbebyggelse og tilhørende aktivitet. På et generelt grunnlag kan anleggsvirksomhet ha forstyrrende effekt på rein. Det kan derfor ikke utelukkes at byggefasen kan medføre forstyrrelser for rein i området. Dette kan enkelt unngås ved å ha dialog med berørt reinbeitedistrikt i området før og under anleggsarbeidet.

Tiltaket vil ellers ikke ha noen effekt for naturressurser.

Tiltakets effekt på friluftsliv/nærmiljø

Midlertidig stengning av fylkesvegen vil ha kortvarig betydning for adkomst til hytter og områder som ligger videre utover langs fylkesvegen. Utover det vil ikke tiltaket ha noen effekt for friluftsliv/nærmiljø.

Forslag til tiltak

Bruk av maskiner i vannstreng skal ikke forekomme. Det skal gjennomføres forebyggende tiltak i forbindelse med maskinbruk for å unngå avrenning av sedimenter og forurensning til jord- eller vannresipient.

Eventuelle skader på kantsone eller bekkebunn repareres slik at vannstrengene flyter uhindret og har samme naturtilstand som før tiltaket.

Vannkvalitet skal opprettholdes som før tiltaket ble gjennomført.

Tidspunkt for gjennomføring avklares med berørt reinbeitedistrikt, slik at unødige forstyrrelser av rein unngås.

Vurderinger av naturmangfoldlovens miljøprinsipper, §§ 8–12

Tiltaksområdet begrenser seg til et område i nærhet til eksisterende fylkesveg/bru. Kunnskapsbehovet etter § 8 anses som oppfylt med gjennomført kontroll av Naturbase, Artsdatabanken, Vann-nett og andre tilgjengelige kunnskapskilder. Ansvarlig for fagområde naturmangfold har ikke befart området, men området er befart av andre fagansvarlige i løpet av 2019 og det foreligger god bildedokumentasjon. Egen befaringsanses derfor ikke som nødvendig.

Det er ikke sannsynlig at tiltaket vil medføre skade på naturtyper eller arter, som krever oppfølging i forhold til bevaringsmålene i nml. Det er derfor ikke behov for å vektlegge føre-var prinsippene etter nml § 9 i prosjekteringsarbeidet.

Tiltaket antas ikke å medføre økt samlet belastning på naturmangfoldet i området, jf. § 10 i nml.

Statens Vegvesen dekker eventuelle kostnader knyttet til miljøforringelse som måtte oppstå i forbindelse med tiltaket, jf. reglene i nml § 11. I tråd med SVV sine retningslinjer, skal det utarbeides ytre miljøplan (YM-plan) med tilhørende Miljørisk for prosjektet.

Krav om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder i nml § 12 søkes oppfylt gjennom utarbeidelse av YM-plan med tilhørende Miljørisk.

Tromsø, 12. september 2019

Frode Valnes